

Likestillings- og
diskrimineringsombudet

Vår ref.:

11/223

Dato:

10.05.2013

Arrangør av oppsetningen av Marenspletet handler ikke i strid med kravet til universell utforming.

Saken gjaldt spørsmål om manglende tilgjengelighet til Marenspletet, for personer med nedsatt funksjonsevne, herunder rullestolsbrukere. Arrangementet finner sted annet hvert år i Dolm kirke på Hitra. Dolm kirke er en gammel middelalderkirke som er fredet etter kulturminneloven. Både adkomsten fra parkeringsplassen og høy terskel i inngangspartiet gjør det vanskelig for rullestolbrukere å komme inn for å se spillet.

Arrangøren viste til at de leier kirken av Hitra kirkekontor, og på grunn av at kirken er fredet så kan det ikke gjøres noen endringer i fasaden. Arrangøren ville imidlertid gjennomføre noen tiltak for å bedre tilgjengeligheten til årets oppsetning, slik at alle kan få se Marenspletet. Dette gjaldt blant annet tiltak om parkering nærmere inngangen, bruk av terskeleliminator og

justering av skråplanet i inngangspartiet. På bakgrunn av dette kom ombudet til at arrangøren ikke handlet i strid med kravet om universell utforming.

Saksnr: 11/223

Lovanvendelse: Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9

Hele uttalelsen, datert 3. mai 2012:

OMBUDETS UTTALELSE

Sakens bakgrunn

Likestillings- og diskrimineringsombudet mottok i forkant av oppsetningen av Marenspletet i 2011 en klage på at Marenspletet ikke er tilgjengelig for personer med nedsatt funksjonsevne.

Marenspletet settes opp annen hver sommer i Dolm Kirke på Hitra. Ansvarlig arrangør er Kystmuseet i Sør-Trøndelag, som leier Dolm Kirke av Hitra Kirkekontor.

Da saken ikke kunne ferdigbehandles før oppsetningen sommeren 2011 la ombudet opp til å ferdigbehandle saken i forkant av neste oppsetning sommeren 2013.

Likestillings- og diskrimineringsombudet bygger i sin fremstilling av saken på partenes skriftlige redegjørelser.

Partenes anførsler

Frode Hermansen:

Hermansen anfører at det mangler skiltet HC parkering mellom kirken og bårehuset, samtidig som den ordinære parkeringsplassen er svært langt fra inngangen til kirken med en alt for bratt adkomstvei.

Videre anfører Hermansen at inngangen til kirken har en terskel på 10 centimeter, i tillegg til at det skal være en terskel og trapp med to til tre trinn på innsiden av kirken. Høydeforskjellen inne i kirken skal være utlignet med et skråplan som er veldig bratt.

Samtidig orienterer Hermansen også om at arrangørene ved behov benytter en ordinær Topro terskeleliminator for å hjelpe folk inn. Denne er imidlertid beregnet for terskler på maks 7,5 centimeter.

Kystmuseet:

Kystmuseet anfører at noen av spørsmålene klagen reiser må rettes til eier av bygget, Hitra Kirkekontor. Videre anfører det at Dolm middelalderkirke er fredet etter Lov om kulturminner § 4.

Kystmuseet anfører imidlertid også at de ønsker at Marenspletet kan ses av så mange som mulig, og at det derfor har hatt stort fokus på tilgjengelighet i planleggingsarbeidet i forkant av oppsetningene og underveis.

I 2011 ble det investert i en ny tribuneløsning for å øke sittekomforten, men denne har et forbedringspotensial med tanke på arealbruk. Den bidro ikke til en heldig løsning, da arealet mellom rullestolrampen og tribunen ble redusert. Til årets forestilling skal tribunene stå på hver side av midtgangen.

I tidligere redegjørelse, samt brev av 29. januar 2013, anfører Kystmuseet at det i tillegg vil bli iverksatt en rekke tiltak for å sikre tilgjengeligheten til årets forestilling.

Skråplanet vil bli justert i henhold til regler og forskrifter.

Rettslig grunnlag

Ombudet har kompetanse til å gi uttalelse om et forhold er i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 annet ledd nr. 3.

Denne saken reiser spørsmålet om Kystmuseets (virksomhetens) plikt til å sikre universell utforming etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens (dtl) § 9 ved oppsetning av Marenspletet.

Diskriminerings- og tilgjengelighetslovens Dtl § 9 tredje ledd pålegger offentlige og private virksomheter rettet mot allmennheten en plikt til å sikre universell utforming av virksomhetens alminnelige funksjon.

Med universell utforming menes tilrettelegging av hovedløsningen i de fysiske forholdene slik at virksomhetens alminnelige funksjon kan benyttes av flest mulig, jf. § 9 andre ledd. Dette betyr at virksomhetens fysiske fasiliteter, som skal benyttes av allmennheten (besøkende), skal tilrettelegges på en slik måte at flest mulig får tilgang til de tjenester virksomheten tilbyr. Det er hovedløsningen som skal være gjenstand for tilrettelegging. Det vil derfor være i strid med bestemmelsen at det lages egne innganger, områder eller lignende for bestemte grupper.

Plikten til universell utforming rekker så langt det ikke medfører en uforholdsmessig byrde for virksomheten, se § 9 tredje ledd. Ved den konkrete uforholdsmessighetsvurderingen vil den positive effekten og viktigheten av tilretteleggingen måtte veies mot kostnader og andre former for belastning tilretteleggingen medfører. Lovgiver har bestemt at det særlig skal legges vekt på:

1. tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmende barrierer (nytte vs kostnad)
2. om virksomhetens funksjon er av offentlig art
3. de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen
4. virksomhetens ressurser
5. sikkerhetsmessige hensyn
6. vernehensyn

Listen er imidlertid ikke uttømmende.

Dersom ombudet kommer til at det vil være en uforholdsmessig byrde for virksomheten å sikre universell utforming, betyr ikke det at virksomheten kan la være å foreta seg noe. Virksomheten er uansett forpliktet til å jobbe for best mulig tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne.

Etter dtl § 13 vil det være opp til innklagede å sannsynliggjøre at det ikke har forekommet diskriminering i strid med loven, dersom det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at diskriminering har skjedd.

Ombudets vurdering

Ombudet vil innledningsvis fastslå at Kystmuseet, som arrangør av en oppsetning som er rettet mot allmenheten, i utgangspunktet har plikt til å sikre at oppsetningen settes opp i omgivelser som er universelt utformet, slik at oppsetningen er tilgjengelig for flest mulig, jf. dtl § 9 tredje ledd.

Det første spørsmålet ombudet på bakgrunn av klagen må ta stilling til, er om adkomsten til Dolm kirke, der Marenspletten settes opp, tilfredstiller kravet til universell utforming i tråd med plikten etter dtl § 9.

Det ombudet først tar stilling til er således om inngangspartiet til kirken og parkeringen ved kirken, tilfredstiller kravet til universell utforming.

Standard Norge har utarbeidet veileder for universell utforming av byggverk. I vurderingen av hva som er universell utforming, ser ombudet hen til disse veiledende anbefalingene.

Ombudet viser til at det følger av NS 11001 1:2009 punkt 7.4 at:

”[...] Det skal ikke være nivåforskjeller mellom gulv ute og gulv inne ved inngangspartiet. Hvis døren har terskel skal den ikke bygge mer enn 25 mm over gulvnivå [...].”

De påklagede lokalene Dolm kirke har en 10 centimeter høy terskel inn til kirken. I tillegg er det en ny terskel inne i kirken og en trapp med to-tre trinn. Dette gjør det vanskelig for rullestolbrukere å komme inn i kirken på egenhånd og ombudet legger ut i fra dette til grunn at inngangspartiet til kirken ikke er inngangspartiet til universelt utformet.

har dokumentert at det foreligger omstendigheter som medfører at det vil være en uforholdsmessig byrde å sikre universell utforming av inngangspartiet, jf. dtl § 9 tredje ledd.

Hermansen og Kystmuseet til at Dolm kirke er en fredet kulturminne fra 12 – 13 hundretallet. Ombudet legger dermed til grunn at dette setter strenge rammer for hvilke inngrep som kan foretas i kirken. Inngrep som fjerning av dørterskel og annet vil neppe tillates for et fredet kulturminne.

Ut i fra dette finner ombudet at Dolm kirke verken har eller kan kreves å få et universelt utformet inngangsparti.

Når det gjelder parkeringen ved kirken anfører Hermansen at det er langt og bratt fra parkeringsplassen ned til kirken. Det kan ut i fra dette også stilles spørsmål ved om dagens permanente parkeringsplasser ved kirken oppfyller kravet om universell utforming. Så lenge ombudet har kommet til at Dolm kirke verken har eller kan kreves å få et universelt utformet inngangsparti, finner ombudet imidlertid ikke at det er nødvendig å ta stilling til dette spørsmålet i denne saken.

Det neste spørsmålet ombudet uansett må ta stilling til er om konklusjonen om at Dolm kirke verken har eller kan kreves å få et universelt utformet inngangsparti medfører at Kystmuseet får en plikt til å sette opp oppsetningen i andre omgivelser som er universelt utformet.

Ombudet vil innledningsvis bemerke at det er lang tradisjon for å sette opp det historiske Marenpillet ved Dolm kirke. I tillegg har Kystmuseet selv anført at museet ved årets oppsetning «*på alle de måter som et fredet bygg tillater, vil treffe tiltak som bidrar til at alle som ønsker å se spillet «Maren – dømt til døden», får anledning til det»*. Konkret har Kystmuseet orientert om at det vil iverksette følgende tiltak:

- Rullestolbrukere vil kunne kjøre helt frem til kirken og parkere så nært som mulig så langt det ikke er til hinder for publikum og utrykningskjøretøy.
- Personer med nedsatt funksjonsevne vil få anledning til å gå inn først, dersom de ønsker det.
- Terskelhøyden vil bli utjevnet med terskeleliminator i henhold til regler og forskrifter.
- Skråplanet vil bli justert i henhold til regler og forskrifter.

I lys av at det er lang tradisjon for å sette opp Marenspletet i Dolm kirke og de tiltak Kystmuseet varsler at de vil iverksette for å sørge for at personer med nedsatt funksjonsevne får anledning til å se spillet, finner ombudet at det vil medføre en uforholdsmessig byrde for Kystmuseet å sette opp Marenspletet i andre omgivelser som er universelt utformet. Ombudet finner derfor at Kystmuseet ved å gjennomføre de ovenfor opplistede tiltakene ved årets oppsetning, ikke handler i strid med kravet til universell utforming i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9 tredje ledd.

Konklusjon

Likestillings- og diskrimineringsombudet konkluderer med at Kystmuseet ved å gjennomføre de varslede tiltak ved årets oppsetning av Marenspletet, ikke handler i strid med kravet til universell utforming i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9 tredje ledd.

Oslo, 03.05.2013

Sunniva Ørstavik

likestillings- og diskrimineringsombud